

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadhatók el.
Ésírások nem adhatók vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilatkozat minden garmond sor díja 20 kr.

Z E M P L É N.

Társadalmi és szépirodalmi hetilap.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:
Minden egyes sor után
100 szög 3 kr.
Azonfelül 1 kr.
Kiemelt, díszbetűs s körzettel ellátott hirdetésekért természet szerinti, minden centiméter után 3 kr. számítottak.
Állandó hirdetéseknel kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Egető bajaink

Nagyon elszomorító kép, midőn látjuk, de még inkább érezzük, hogy földmivelési iparunk hanyatlik, a vesztély, mely földmivelésünket, állattenyésztésünket fenyegeti; talán soha sem volt feltünőbb, mint most; midőn azon egyedüli tért is, melyre kizárólag utalva vagyunk: a nyers anyagok termelését, a külföldi s a tengeren tuli concurrentia által veszélyeztetnek látjuk és tapasztaljuk.

A legutóbbi évek sanyaruságai, termék-lensége, hitelviszonyaink kedvezőtlenességei, a nagy kamatláb, a drága termelés, az adózásokkal terheltség immár annyira vitte az ország gazdaságát, hogy a földtulajdonos már nem is tekinthető birtoka szabad urának — hanem saját földjén s ősi fészékben bérlőnek tünik fel.

Az évről-évre kedvező termést és árakat váró gazdákat az adósságok s közterhek teszik tönkre, terméseik jövedelme már sok év óta létüket csak tengődötteti s úgy látszik, hogy terheknek prolongálására is elégtelen.

„Rég veri már a magyart a teremő” mondja a költő, az eddig létezett bajokhoz még több is járul, egy rém tünit fel, az orosz és román termelési concurrentia.

Különösen veszélyes az orosz és román concurrentia reánk nézve, mert az orosz verseny az ottani pénztelenség befolyása alatt s a mindinkább tért foglaló vasuti hálózat, kedvező szállítási tarifák, olcsó takarmánytermelés folytán roppant távolok dacára is, ami legközelebbi külföldi piacainkra is haszonnal s nálunknál olcsóbb eladási árakon szállíthat nyers terményt s hizott állatokat.

Mi pedig olcsó vízi utakkal nem birunk s nem rendelkezünk, hanem jobbára egyedáruskodó drága vasutakkal, nagy vámok mellett eszközölhetjük kivitelünket.

Mi több! a midőn más idegen állam p. o. a német birodalom előnyös tarifák megalkotása s a vámsorompók felállításával által saját mezőgazdaságát felemelte s az idegen bevételről s concurrentiától megvédte, — mi eddig saját hátrányunkra, mezőgazdaságunkon vétkes meg gondolatlansággal, s alakoskodásos teoriával sebet ejtve, az oláh vámot eltöröltük.

T Á R C Z A,

Márczius 15-én. *)

Mult, jelen és a jövő; Egyszer borus, másszor derengő, Mutatva tarka képeket. Itt véres arc, amott mosolygó, Itt üstökös, amott meg bolygó Ijesztgeti a népeket.

Derü kevés; boru, az sok van; Hanem a mult dicső napokban Emelkedik egy mégis fel. Oh akkor a magyar szivekben, Szent tűz lángolt a leghivebben, E napra emlékezni kell.

Szivárvány tünit fel az ég ivén; Hős vágy gyult az emberek szívében, Mely el volt nyomva régesrég. Kitűzték a „szabadság-zászlót”, Reá irván ezen szép pár szót: „Egyenlőség”. Testvériség!

Öröm, zsvaj járt szét e honban, Hősök jöttek nem tudni honnan, Mint a fűszál a mezőben. Aztán egygyé fonódtak szépen, S a fűzérben kellőközépen Egy leghősebb állt dicsőben.

*) Mutatvány a sajtó alatt levő kötetből.

Szomoru állapotként tünik fel, hogy az egyes vasutak érdekei, az ország érdekei felé helyeztetnek. Miért? Bizonyára azért, hogy a kormány a garantizált vasutaknak kamat biztosíték fejében kevesebbet fizessen; miért is ezeknek oly engedély okmányokat ad, amelyek folytán a vasuti magas tarifák kivitelünket az ország termelésének legnagyobb kárára rendkívül megnehezítik.

Igaz, hogy ha az állam kevesebb kamat garantizációt fizet az egyes vasutaknak, emeli jövedelmét, de ezen jövedelmi többlet csak látszat, álltatás, ezen jövedelem mesterkéltséggel s nem reális jövedelem, mert az egyes nyereszkes vasuti részvénytársulatok a szállításoknál lehető legmagasabb tarifákat állítván fel, mi által a belforgalom s a kivitel nehezítették s a nemzeti vagyonosodás gátoltatik meg.

Országunk sokkal közelebb áll az európai piacokhoz — mint a velünk versenyző idegen államok, sőt nálunk a climaticus viszonyok korábbi aratást engedvén — a concurráló államoknál hamarabb vihetjük terményeinket a külföldi piacokra, ha tehát ezen körülményeket felhasználjuk, ha olcsóbb szállítási körülményeket teremünk, ha a termelők érdekeinek megfelelőbb tarifákat s mezőgazdaságunkat védő vámokat alkotunk s hozunk be, az idegen concurrentiát megtörhetjük s gazdasági bajainkon könnyebben segíthetünk.

Ha az állam a külföld példáját p. o. Francia, Porosz, Belgium példáját követendi s oda fog törekedni, hogy az összes társulati vasutakat tulajdonául megszerzi s a kereskedelem érdekeit szem előtt tartó vasuti tarifákat fog alkalmazni, a termelők érdekei mellett saját magát fogja erősíteni s emelni.

Hogy az ország gazdasága, számos kedvezőtlen tényező által előidézett aggályos helyzetből kiemeltesse, először is oly viszonyok megteremtése szükséges, amelyekkel egyrészt a talaj termőképességét fokozzuk, másrészt, ha olcsóbban termelhetünk. Ezen célra a talaj javítások, helyes trágyázási rendszer, alag csövezések, az adózási helyesebb arányok behozatala, a gazdasági iparágak kedvezményezés általi meghonosítása, a cseléd és munkás viszonyok körüli szabályok legszigorubb megtartása, a mezei rendőrség, de

általában a rendőrség rendezése, a mezei munkások szállításának könnyű és olcsóvá tétele által stb elérhetjük.

Másodszor megkivántatik: hogy a gazdák hitelviszonyai megfelelőbb alapra fektetessenek.

Nyujtassék tehát mód arra nézve, hogy a gazdák akkor, midőn gazdasági befektetéseket tenni, okszerűbb gazdaságot behozni vagy a gazdaságukat terhelő drágább terheket kifizetni óhajtanak, olcsó kölcsönt szerezhessenek, mi az által is, hogy a földhitelintézet s a kisbirtokosok földhitelintézete a könnyebb hozzáférhetős végett az ország különböző helyein fiókokat állítana fel, elérhetővé lenne.

Megöli továbbá a gazdák hitelét azon lassúság s azon rendezetlenség, mely az ország telekkönyveinél s a hagyatéki ügyeknél látható Szükséges tehát, hogy a közhitel érdekében úgy a telekkönyvek rendeztessenek, valamint a hagyatéki bonyolult s hosszadalmas eljárások egyszerűsítsenek s gyorsabban befejeztessenek. Hisz míg egy hagyatéki végleg befejeztetik, sokszor pár év kell hozzá, mert mielőtt a hagyatéki a telekkönyvbe az illető örökösökre átíratik, a körjegyzőség, a szolgabíró, a járásbíró, a bíróság, a birtokbíró, a törvényszék kezein megy át s ezen hosszú időt megkivánó sorrend után érkeznek csak a telekkönyv hatóságához — mely azután az átíratást teljesíti.

Harmadszor megkivántatik: A termékek megfelelő gyors és biztos elárúsítása, és értékesítése.

Ezen cél elérhetésének feltételei: a jó és olcsó közlekedés, a vasutak converzalása s a vasuti tarifák szabályozása, vízi utak kiépítése, a külföldi piacok megnyerése a külföld concurrentiája ellen a védvámok felállításával s nemzetközi terményvásárok.

Az ország közgazdaságában létező ezen hiányok ez idő szerint igen is feltünővé lettek, iparkodnunk kell tehát ezeken az eddignél jobb gazdasági módok, egészséges forgalom s közlekedés megteremtése által segíteni.

Zemplénmegye f. é. márcziusi közgyűlése egyike volt azoknak, mely az említett gazdasági bajokat átérzve, Viczmány Ödön megyei gazd. egyleti alelnök s megyei főjegyzőnek a gazdasági

Két év

„Az én éltem regényé”-ből

Munkácson vár van, ma már rabház, akkor még erősség, utolsó erőssége magyarországnak az osztrák seregleg megrakott Galiczia szomszédságában. Képzhetni, mily katonai központ volt Munkács. Itt volt a 21. honvéd zászlóalj állandó toborzási helye; itt volt a többi szomszédos megyék zászlóaljainak is majd átvonulási, majd gyülekezési helyük.

Mint egy tulvilági hang elhaló hullámzása, úgy zeng még most is füleimben az az elfelejtetlen — akkor olyan sajátos varázshang, mit a Munkács utcáin éjjel-nappal átvonuló ágyuk zakatoló zöreje — a száguldó honvédsereg trombitáinak harsonája, dobjainak pörgése — és azok a vérben furdott, vért szomjazó kardok, szuro nyok pengése támasztott...

Ah, szép csengő szent hangok voltak azok, melyeket értett ifju és agg, értett tudós és tudatlan, ha magyar volt!...

Értettem én is, bár betűre nem tanított senki; de ott voltak azok bevésve égőn, lángolón abba az „ABC”-és könyvbe, melynek neve: sziv! — O be fájt, kimondhatatlan fájt, hogy érttem azokat a hívó hangokat és érttem, óhajom szerint nem cselekedhettem...

Hisz azt az értő elmét, azt a lángoló szívet, azt a vágyó lelket csak 14 éves porhüvely vette körül!...

*
„Nem csak sziv és akarat: kéz, váll és mell is kell a fegyverhez és „borjuhoz”, édes öcsém”.

Viski Bálintné.

calamitások elhárítását célzó indítványát örömmel üdvözölte s magáévá tette.

Ezen közfigyelmet és elismerést érdemlő indítvány a következő:

„Indítvány.” Tekintve azt, hogy az utóbbi évekbeni terméketlenség, a nehéz hitelviszonyok, a hagyatéki és telekkönyvi állapotok rendezetlensége, a rendőri állapotok tarthatatlansága, a termelés drágasága, a nyert kedvezményekkel szemben az állam általi tulterheltség, a kereskedelmi hátrányok, a termények elárúsításának nehézségei és forgalmi akadályok folytán a földműveléssel foglalkozó gazdaközönség az elpusztulás szélére sodortatott: — tekintve azon, nemzetgazdasági szempontból is felette káros, állapotainkra pedig elszomorítólag visszatükröző jelenséget: hogy egyfelől a gazdaközönség értelmesebb része az ugynevezett középosztály, földbirtokától megválva, más pályán keresi kenyerét, vagy pedig csak mint hitelezőinek ingadozó bérlője tengődik birtokán, másfelől a földműveléssel foglalkozó legalsóbb osztály, elhagyva ősi fészket, más hazába vándorol;

tekintve azt, hogy hazánk kiválólag földművelő állam, mely csak mezőgazdaságának felvirágzásában találhatja állami fenállhatóságának biztosítékait, mert hazánkra alkalmazható leginkább azon mondat: hogy a mezőgazdasággal foglalkozó osztály vagyonosodása vagy pusztulása fokmérőjét képezi az államerejének vagy sorvadásának;

vége tekintve azt, hogy gazdasági állapotok rohamos hanyatlásának csak úgy vethető gát és illetőleg az emelkedés csak úgy lesz elérhető és az önségély általi tevékenység is csak akkor fog gyakorlati eredményeket felmutathatni, ha a törvényhozás és kormány felismerve a bajt, a helyzet színvonalára emelkednek és a fontos feladathoz mért erős akarattal tervszerűleg megalkotják és életbe léptetik mindazon módokat és eszközöket, amelyek a mezőgazdaság felvirágzását életbe hozni hivatják.

Mindezeknél fogva indítványozom:

Intézzék felirat az országgyűlés képviselő házához és az ősszminisztériumhoz, melyben helyzetünket feltüntetvén és az annyira fontos földművelő osztály érdekeit figyelembe ajánlatván, kérelmünket a következőkben összpontosítsuk, hogy:

1-or. Nyitassék mód a talaj termő képességének emelésére és az olcsóbb termelésre.

2-or. A gazdák hitelviszonyai megfelelőbb alapra fektessenek, (ide értvén a személyi és az ingó és ingatlan dologi hitelt és kamatláb nagyságát is.)

3-or. A telekkönyvi és hagyatéki ügyek rendezése körül több buzgalom fejtessék ki.

Szereztesse meg és léptessenek mielőbb életbe az olcsóbb termelés mellett elért termékek megfelelő és biztos értékesítésének feltételei

Ezen indítvány elfogadásával kérem azt a magyar állam összes törvényhatóságával elfogadás és pártolás végett közölni

hazafiai tisztelettel

Viczmány Ödön.

bizottsági tag.

Vajha ezen indítványt a képviselőház a kormány s a megyék a legsürgősebben s legerélyesebben felkarolják s gyakorlatilag életbe léptetnék,

Ezt mondá nekem egy napon a munkácsi várban Abonyi tüzer-főhadnagy és apámnak jó barátja.

Mondta pedig ő ezt egy reám nézve a mily emlékezetes, ép oly szomorú kimenetelű alkalommal, mely a következő volt:

Épen egy hónappal voltam túl a 14 éven. Végig néztem magamon s elégtelen gondoltam, hogy elég sugár gyerek vagyok, koromhoz képest elég magas. Arra persze nem gondoltam, hogy karjaim, vállaim és mellem fejlettsége a 14 évek is alig felel meg, de mivel láttam, hogy a honvédtüzekek között akár hány van olyan magassága, mint én, elérkezettnek véltem tehát az időt arra, hogy megkísértem én is a szerecsémet. Volt pájtásaim között egy, D. Tami, ki szintén így gondolkodott s ki több reménnyel mehetett neki a próbának, mert már 15 éves volt, sőt testi fejlettsége többet is mutatott. Azt mondom tehát neki: „hallod-e Tami, járunk a várba Abonyihoz, ő apámnak jó barátja, bizonyára kifogja módolni, hogy bevegjenek benünket tüzereknek”. (Várbeli szolgálatra eléggé fejlett testtel 15 éveseket is bevettek.)

Ő reá állott; lánglélek lakott az ő ifju keblében is.

Elmentünk.

Borus juniusi nap volt, emlékszem mintha tegnapi volt volna, — öröm és remény szárnyain mentünk fel a várba és beálltunk Abonyi szobájába.

— No fiuk, — szólott ő — mi jót hoztatok?

— Abonyi bácsi! — mondám én bátor, a férfias utánozni akaró hangon — tüzekek aka-

mert a szokásos polemiák, szónoklatok czélhoz nem vezetnek, az eredményt csakis a „tett” létesítheti, mit a költő is kifejez:

„Hass, alkoss, gyarapíts;
S a haza fényre derül.”

S.-a.-Ujhely, 1880. márcziushó 15-én.

Fekete László.

ügyvéd.

s gazdasági egyl. h. titkár.

A métely.

Irta **Kocourek Ferencz.**

Vége.

A mint a métely teljes kifejlődését elérte s ivari működését befejezte, kezd a beleken keresztül kivándorolni.

Ha a métely nem igen nagy mennyiségben van jelen, úgy hogy a máj általa nem pusztult el annyira, hogy ez által a juh élete veszélyeztetve lett volna s ha a gazdasági viszonyok elég kedvezők voltak, hogy erős táplálás által a megbetegült nyáj ereje fentartatható addig, míg a métely kivándorolt, — akkor a métely nem mindig okvetlenül halálos s a gyakorlat is mutatja, hogy a mondott körülmények között szemlátomást fertőzött nyájak aránylag csekély veszteség mellett átmennek a bajon. De a többé kevésbé elroncsolt máj folytán az ilyen nyájban mindig nagyobb számú gyengéledők maradnak, melyeket ha nyáron kissé magukhoz is jönnek legcélszerűbb ősszel kimustrálni.

Idéig érve önként azon kérdés merül fel, milyen lesz tehát a kezelés s mit várhatunk tőle?

Ha a mondottakon újból végig pillantunk, ha meggondoljuk, hogy itt oly féreggel van dolgunk, mely rejtett s közvetlen behatású gyógyszerek által el nem érhető helyeken tenyészik, — ha tudjuk, hogy e betegség gyógyításának első feltétele a métely férgek megölése; — akkor tisztába lehetünk azzal, hogy minden gyógyszer, melyet kifejlett mételykórnál alkalmaznak a métely ellen tehetetlen és haszontalan. Mert míg az ellene nyújtott szerek a bélsatornán át vándorolnak — a mételyek egész nyugodtan élnek, vagy fejlődnek tovább a belek közelében, de véde a gyógyszerektől ezeknek és a májnak falai által. Vagy talán azt hiszik, hogy oly gyógyszerrel lehetne tenni valamit ellenük, mely a vérbe fel szívódva ezen uton jut a májba a mételyig? Ily szerekkel ha csakugyan hatásosak elébb fognak a métely gazdáját mint magát a mételyt megölni. Valamennyi szer ha még oly régi könyvből való is nem képes e czélra megfelelni.

Kísérlettevésről lebeszélni senkit sem akarok ugyan, mert hiszen ez uton valóban hihetetlen felfedezések történtek már, de ha lapokban oly métely elleni szerek ajánlatáról olvasok mint például a t y u k g a n a j, mely más gazdasági czélokra kitűnő lehet ugyan — akkor már nem álhatom meg, hogy ki ne mondjam, hogy ezen szer receptje már csak hadd maradjon a régi könyvben, maga a szer pedig ott a honnan szedik; mert a szegény mételyes juhok az általános senyv folytán elgyengült emésztő szervei már csak még sem alkalmasak trágyagödörnek.

Mit használjon a paprikás pálinka, mit a rézgálicz a tüdőben élő szőrféreg és a májban tanyázó métely ellen? A paprika okozhat gyula-

runk lenni; azért jöttünk, hogy kérjük, csinálja ki ezt nekünk valahogy.

Erre ő végig nézett mindkettőnk, Tamit katonás szigorral, engem egy bajusza alatt elmosódott mosolylyal.

Akkor azt hittem, hogy az, az öröm mosolya volt azon lelkesültség felett, mely ily gyermek keblét is feszíté. Pár óra múlva azonban megtudtam, hogy a szánakozás mosolya is volt. Szánakozás, hogy kénytelen lesz lelkesültségemet eloltani; el, mert gyenge voltam, el, mert jó barátjának fia voltam...

De mi módon tegye meg?

Pár percig nem szólt, gondolkodott; később találtam el, hogy ez habozás volt, a visszautasítási mód megválasztásában. Odaállott abba a nagy, széles ablakmelyedésbe, melynek csak a varak és kazamáták ablakainál vannak, — nézett ki a város felé, balkeze hüvelyk és mutató ujjai között orrát simogatva. Egyszerre csak felegyenesedett és katonás mozdulattal — mintha csak „jobbra át”-ot csinált volna, — hirtelen felénk fordult. Alkalmasint ekkor találta fel a módot.

— Hát csakugyan tüzekek akartok lenni, — szólott. — Meggondoltátok-e jól, hogy mi vár rátok? A mellett, hogy el kell hagynotok szülőiteket, testvéreiteket, barátaitokat; a mellett, hogy nélkülözve, — sokszor éhen, szomjan, ázva és fáva kell viselnetek a hadjárat nehézségeit, bajait: ki lesztek még téve annak is, hogy ifju éltetek ott vész el, a golyók záporában a csaták véres mezején. Meggondoltátok-e ezt mind?

Dehogyan gondoltuk, dehogyan; hiszen az a gyermeki szív nem szokott így fontolgatni; az

dást, a rézgálicz megedzheti a takhártyát is (mert hiszen darabkáiban szokták beadni) s előidézheti az edzés minden rosz következményeit, de a férgek mindezen szerektől bántatlanul maradnak rejteklükben.

De hát, tétlenül nézzük hogy mikép pusztítja a métely nyájainkat? Teljességgel nem.

Mindenek előtt igyekezzünk azon, hogy az ellenség házunkba be ne juthasson s ha ezt már meg nem akadályozhatjuk, igyekezzünk legalább azon, hogy állataink, melyeknek vele meg kell birkozniok erőteljesek legyenek s a féregnek jobban ellentálassanak; s miután a mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy gyengébb állatok sokkal könnyebben esnek áldozatúl, igyekezzünk azon, hogy erősebb fajt neveljünk, a gyenge és betegeseknek minden ősszel való kimustrálása által. S minthogy nedves évek után a mételykór, a sápkórral szövetekezve sokot jelentkezni, óvjuk meg juhainkat a mennyire hatalmunkban van ez utóbbitól. Nedves időjárásnál legelőre való kihajtás előtt adassunk a juhoknak egy kis száraz takarmányt; esőben pedig inkább ki se eresszük a legelőre.

Hát éhen hagyjuk vezni? fogja talán sok gazda gondolni ha eme tanácsomat olvassa. Hogy az ily szemrehányást magamról elhárítsam kénytelen vagyok e helyütt letérni állatorvosi pályámról s gazda írónak csapni fel s azon tanácsal szolgálni: reudes gazdának tessék a reudes évi szükségleten felül reudes évi tartalék takarmányról gondoskodni, különben juhászata, de egyéb gazdasága is mindig ki lesz téve az elemek és időjárás minálunk többnyire ellenséges esélyeinek.

A fentmondottak után legbiztosabb óvszere a mételykórnak a legelők oly helyeinek kerülése, melyeket mint a métely porontyainak fejlődésére alkalmasakat fentebb leírtam s ha már ez nedves áradásos években nem mindig lehetséges, akkor legalább annyira, a mennyire lehet.

Jó szolgálatot tesz nedves időjárásnál gyakorlati sonyalátás ha a sóhoz keserű fűszereket mint tarcisgyökér üröm, kalmus és fenyőmagot keverünk egy kis vasgálicczal s a vízhez mézvizet adunk, ha csak az önálló sápkór ellenszere gyanánt is.

S minthogy ily időben s ily helyeken vándorol a métely állatainkba s mint fentebb mondám az emésztés folyama által és alatt menekül meg a métely porontya burkából melybe rejtve várta a rendeltetése helyére való bejutást, czélszerű s minden esetre megkísérendő ilyenkor míg a belben hozzá közvetlenül férhetni a métely megölése mit a fent említett szerektől s különösen a vasgálicztól és mézviztől leginkább várhatni. S van két szerünk, mely a többi belféreg ellen mint őket közvetlenül megtámadónak és ölének bizonyos s ez a terpentín és a köölaj, vagy natta, mely okszerű higitásban használva, ha e férget míg a belekben találndja biztosan meg is semmisítendi.

De mindezen gyógyszereket tulajdonképen óvszerekkül kellene használni és megkísérteni ősszel, midőn a juhok még mind egészségesek; csak hogy erre kevés gazda gondol.

A már májba furródott métely ellen a tudományunk niucs gyógyszere — ekkor már más rendszabályokhoz kell nyulni, hogy a veszteség lehetőleg kicsiny legyen.

E czélból minden egyes hulla, mely ősszel esetleg s bármi oknál fogva elhullott felbontandó és szorgosan megvizsgálandó az iránt van-e benne métely és mily mennyiségben? s ha mételyt talál-

enged az első benyomásnak és cselekszik aszerint. Nem gondoltunk mi bizony semmit, de azért határozottan s mintha összebeszélünk volna egy szerre feleltük mindketten:

— Igen, mi meggondoltuk és mi mégis tüzekek akarunk lenni.

— Jól van, — mondá ő — jertek hát a várudvarra, hadd tegyek veletek egy kis próbát. Kimentünk. Ott egy bástya-fal tövében néhány avult körülbelül 6—10—12 fontos ágyugolyó hevert.

— No fiuk, emelgessétek csak azokat a golyókat, úgy egyenként vagy 5—6 darabot.

Először Taminak intett. Ő felemelt s megletett vagy ötöt és észrevehető volt, hogy nem kerül nagy megeröltetésébe; könnyen kapta, könnyen tette.

No gondolám, majd én is csak elbánok velök. De azért, mikor rám került a sor, igyekeztem kezemet úgy irányozni, hogy a kissébbek kerüljenek utjába. Én éreztem, hogy nekem nem olyan könnyen megy a multság, de azért tettem magam, mintha gyerekjáték lenne az egész. Csak-hogy mások is észrevették nemcsak azt, hogy nincs kellő erőm az emelgetéshez, hanem azt is, hogy tettettem magam.

— Jól van fiam — így szólott Abonyi Tamihoz, mikor vége lett az emelgetésnek — tüzer vagy; menj ime a tüzmesterrel a ruhatárba, ott fel fogsz öltözni.

Ezzel intett a tüzmesternek és Tami tulajadván az örömtől elment öltözni... öltözni! öltözni annak a régi dicső honvédnek! Ismeri-e, érti-e az új nemzedék, mit tesz ez?!...

lunk,
vizsgá
s ideje
pedig
gyukat
ronkén
a fére

a lege
ki ne
karmá
a zöld
hasme
által
menés
ilyenk

korlat
megfel
métély
itélje

hiszen
teljes
egy t
képes.

találai

szülök
irtak.

egy k
ugyan
értelm
tené,
nyok

hiu eu
és egy
ifju h

ánygy
okszer
hajado
fényüz

ből ké
és els
kosan

a hús
hatatla
mi a
tásnak

“Ált.
méltó
iskola
lákat

kétsze
Czikki
azt ta
a legl

ben a
kat t

Abony
tüzer.
még
csak

jelent
neken
vagy

read
mond

tüzer
Ő csá
hogy
derese
sehól

beli
kecse

magar
tett a
hoz,

már
tam
kanóc

A kar
penyő
kabát,
nak is
olyan

A
beszél
tudtan

lunk, akkor az egész nyáj azonnal szigorúan átvizsgálendő a gyengébb példányok kimustrálások s ideje korán értékesítendő. A megtartott juhokat pedig már mostantól fogva jól kell táplálni, étvágyukat a fent említett gyantás keserű szerek koronkénti beadása által fokozni s így az állatokat a féreg kivándorlásáig jó erőben fentartani.

A zöld takarmányra való átmenetnél, illetőleg a legeltetés kezdetén a juhok soha éhgyomorral ki ne eresztessenek, de mindig egy kis száraz takarmányt kapjanak, még pedig a javából, hogy a zöld takarmány élvezete folytán támadni szokott hasmenés őket el ne gyengítse; mert a mételey által megtámadott s gyengített juhok így a hasmenés utolsó erejétől is megfosztaná s ezért is ilyenkor nagy szokott lenni köztök a halandóság.

Fentiekben igyekeztem a mételey elleni gyakorlati tapasztalatokat a tudomány mai állásának megfelelőleg értékesíteni s utmutatást nyújtani a mételey kiirtására; hogy ez mennyire sikerült, ítélje meg az előítélet nélküli gazda olvasó.

Mindenki várakozásának nem felelhettem meg, hiszen már Göthe mondja: Ha az ember mind azt teljesíteni akarná a mit tőle várnak s követelnek, úgy többre kell magát becsülnie, mint a mire képes.

De ha soraimban csak némi hasznosat is találand az okszerű gazda, én céloimat elértem.

Tan- és nevelésügy.

Egyről-másról.

A ferde házi nevelésről, melyben némely szülők különösen leányait részesítik, már sokat írtak. Én itt a házi nevelés ferde irányának csak egy kinövéséről akarok röviden szólni. Sok anya ugyanis a helyett, hogy leánya szívét nemesítendő, értelmét jövődéli társadalmi helyzetére előkészítendő, a helyett, hogy kedélyét czélszerű olvasmányok által művelné e helyett, mondom, sok anya hiu enyelgés, folytonos piperezés, kaczerkodás, táncz és egyéb divatkorral rontja meg zsenge leányának ifju hajlamait, képezi munkeszerű divatbárába leánygyermekét. Fájdalmas megütközéssel nézi az okszerű népnevelés barátja, ha nemcsak a felserdült hajadont, hanem az alig 6-7 éves gyermeket is fényűzési czikkkekkel felcizfrázva drága kelmékből készült ruhákban kaczerán pöffszkedni látja és elszomorodik azon tapasztalaton, miként szándékosan élesztetik a gyöngye leánygyermek szívében a hiúság és tulságos tetszvágy; ellenben megfoghatatlan könnyelműséggel elhanyagolják mindaz, mi a legszebb női, anyai és gazda-asszonyi hivatásnak mellözhetetlen kelléke.

„Az iskolák tisztántartása“ czim alatt az „Ált. Tanügyi Közl.“ 10. száma egy figyelemre méltó cikket hoz, mely arra inti a mindenrendű iskolai és egészségügyi hatóságokat, hogy az iskolákat minden hónapban kisurotlassák s egy évben kétszer kimeszeltessék és szükség szerint javítsák. Czikkirónak alkalma volt számtalan iskolát látni s azt tapasztalta, hogy azok a tisztaság tekintetében a leghanyagabb gondozásban részesülnek. Első ízben azt vélte czikkiró, hogy csak a falusi iskolákat tartják piszokban, azonban elszorult szíve,

— Te is jól csináltad — fordult hozzám Abonyi gyanus mosolyal — te belőled is lesz tüzér. Most jer velem, együtt fogunk ebédelni, még te nem öltözködhetel fel, réád való ruha csak később lesz készen.

A nagy örömben nem latolgattam e szavak jelentőségét s még kevésbé a Taminak és a nekem mondottak közötti különbséget. — „Tüzér vagy“, — mondá neki; „te belőled is lesz tüzér, réád való ruha csak később lesz készen“, — mondá nekem.

Csak később értettem meg, hogy igen leszek tüzér a jövőben, lesz ruhám ha majd belé nővök. Ő csak várt volna az a szép idő és az a ruha, hogy bele nőttem volna! Én megnöttem, megis deresedtem, de az az idő, de az a ruha nincs sehoh, eltűnt talán örökre...

Minden gyanu nélkül mentem én a reménybeli tüzér, a tényleg tüzérhez — ebédre. Mily kecsgető és örvendetes volt e körülmény is!

Még nem volt dél. Abonyi kiment, én magamra maradtam. Ő egy küldönczöt meneztetett a városba, — mint később megtudtam apámhoz, — én ábrándoztam. Képzetelemben láttam már magamat a lófark-forgós csákóban, ott álltam a nagy ércz ágyu mellett, kezemben a kanóc, előttem a távolban a nyüzsgő ellenség. A kanóc érintésére felvillámolt a lóporos serpenyő, rá egetráló bömbölés és hullott a fehér kabát, mint kasza után a rend. Ő be szép, álomnak is be szép volt ez akkor! Épen olyan fájó, olyan kínos volt az ébredés!...

Aztán ebédeltünk. Hogyan folyt ez le, mit beszélünk alatta? mit tudtam én azt! Csak azt tudtam s mintegy káprázatban csak azt láttam,

midőn Magyarország nevezetesebb városaiban is megfordulva, az iskolák tisztántartásáról jobb meggyőződést nem szerezhetett. A legfőbb községben ronda állapotban van azon hely, hová a szülők feltett kincseiket küldik. Bünös hanyagság a társadalomtól és minden intézőtől, — mondja czikkiró — hogy épen az iskoláknál az egészség feltételeit sem mire sem becsülik! Persze, ezt egészséges emberek teszik. De midőn a torok-penész, himlő, láz, kolera és minden kigondolható nyavalya úti fel tanyáját valamely községben, akkor csinálják az orvosrendőri szabályokat az élőkre és a táblás kimutatásokat a meghaltakról.

Egy derék községi bíróról tudósít a „Délmagyarorsz. tanítóegyl. Közlönye.“ Perszkora temesmegyei község bírása ugyanis felkérte az ottani iskolaszék azon tagjait, akik az iskolalátogatás ellenőrzésével havonként megbiztatnak, hogy őt a megyei bizottság azon rendeletének, melyben a községek bírásain fegyelmi eljárás terhe alatt meghagyatott, hogy a mindennapi és ismétlő tanköteles fi- és leányövendékeket a korcsmai mulatságtól és éjjeli csavargásoktól távol tartsák, — kellő végrehajtásában támogatni, ugyanis a korcsmai táncmulatságok alkalmával meglátogatni, átvizsgálni és az ott lévő tanköteleseket neki bejelenteni sziveskedjenek és ő nem fogja elmulasztani azok szülőit, gyámjait, vagy gazdáit a törvény értelmében megbüntetni. Ha minden községi bíró — jegyzi meg erre a nevezett lap — így fogná fel hivatását, így iparkodnék kötelességének és a felsőbb rendeleteknek megfelelni, bizonyára nem rombolná le az erkölcsiség megmételtyező intézetei — a korcsmai — minden vasár- és ünnep azt, amit az iskolák hat nap alatt nagy nehezen felépítettek és ifjuságunk nem szilajulna el annyira — a mint ma, fájdalom, minden lépten-nyomon tapasztalunk kell. Adjon az Isten minden községnek ily derék bírót!

A magy. izr. orsz. tanító-egyesület „Értesítő-jé“-beu olvassuk, hogy ezen egyesület bibliafordításbeli pályázatára, melyet ez idén Mózes 2. és 5. könyvére nyitott, 18 pályamű érkezett be. E jelentéskönyv zámú pályázó közül Stern Mór, budapesti tanítóképzői tanár — a városunkban 1872-ig fennállott k. izr. mintatanoda volt derék igazgatója nyerte el az első díjat. Mózes első könyvének fordítása mellé méltóan fog tehát sorakozni a második és ötödik — és egy-két év múlva a többi könyvek nemzeti nyelvünkre fordítása is, mely a mellett, hogy a zsidó nép magyarisítását mozdítja elő, önálló becsesl is fog birni az eddigi magyar bibliai fordítások mellett.

Apróságok. A tanítók nyugdíjaztatása ügyében a közoktatásügyi miniszter ur valamennyi törvényhatóságokhoz és kir. tanfelügyelőhöz rendeletet bocsátott ki, melyben világos s részletes utasítást ad arra nézve, mint kelljen a tanítók, azok özvegyei és árvái nyugdíjaztatásánál eljárni. — A „Szatmárvidéki Néptanítóegylet“ elhatározta, hogy ez országgyűléshez kérvénnyel járul, melyben esedezik, hogy a „tanító-egyletek szövetségé“-nek létesítésére utalja a kormányt.

hogy előttem az asztalon, a szobában minden tárgy egy-egy hősi kép, jelenet a dicső hősvéd életből, egy-egy ábránd-fellegvár! Ó, hogy olyan hamar kellett ezeknek szétfoszlani, elmosódn!... Ebéd után kimentünk ismét a várudvarára és „messzelátó“ bástyafokra. Abonyi sokszor tekintgetett a város felé vezető utra. Egy órát tölthettünk ott, aztán visszatértünk a szobába. Itt némi nyugtalanságot vettem észre Abonyin, akart is, nem is szólni hozzám. Egyszer csak lépésektől hangzik a nagy iveretes folyosó, a lépések közelednek, — határozott erős kopogás az ajtón, — ez feltárul és — belépett apám...

Ó nagyon szigorú ember volt, gyermekei iránt különösen az. Nem csinált sok teketóriát; ábrándjaim aranyos fodru fellegeiről egy pillanat alatt lerántott a föld sarába: — Mit keresesz itt — szólott — te figyelmetlen gyerek, apád hire és tudta nélkül? Pakolj rögtön haza.

Gyermek apja iránt nem viseltett nagyobb féltő-tisztelettel, mint én. Ez egyszerű, de az ismert szigorral mind ott szavak megértették velem, hogy vége mindennek, hogy az apai parancs nem tűr ellenvetést, azt teljesíteni kell. És én tünő, repke álmaimat könyeim árjába temetve, — mint a mindentől megfosztott földön futó — mentem haza...

Ekkor kiáltá utánam Abonyi a fentebb idézett szavakat: „nemcsak szív és akarat: kar, váll és mell is kell a fegyverhez, borjuhoz édes öcsém!“...

(Folyt. köv.)

Együttal felszólítja a nevezett egylet a hazai többi tanegyleteket is, hogy példáját kövessék. — Zemplén megye közg. bizottsága Varannó közs. iskolaszékének a községi iskola iránti hazafias kötelessége lelkiismeretes teljesítéséért — elismerést szavazott. — A vállás és közoktatásügyi m. k. miniszternek a közoktatás állapotáról szóló és az országgyűlés elé terjesztett az 1877/8-1878/9-ik évekről szóló jelentésében Zemplén megye, az izr. zugiskolák ezen eldörádója — mondanunk sem kell, hogy tévedésből — azon megfiztetésben részesül, hogy — a „N. L.“ szerint — azon megyék közt foglal helyet, melyekben a nevezett években csak egy-egy izr. zugiskola volt!! — Amint a „Népt. Lapja“ a min. jelentést közölte, alkalmat fogunk venni e furcsa tévedést kellő világba helyezni.

Knopfler Sándor.

Reflexiók.

I.

Sárospatak, 1880. évi márcz. 9.

Zuglódás a város és a társas élet ellen — ez azon alaphang, mely a „Zemplén“ben Patakról megjelent sorokat általában jellemzi. — Ugyan jogosult-e ezen erőszak, melylyel valaki saját borongásait másokra törekszik kényszeríteni? Jogosult-e az, hogy egy állapotával elégtelen kis lélekvilág, melynek kedélyéből hiányzik az önerő s igényeket alkot, mielőtt számot vetne az adott viszonyokkal: neki ront a nagyvilágnak, a közönségnek reá akarja erőltetni azon zelfogását, nézeteit. miket a tájékozottak épen nem oszthatnak? Ne higgyék szives olvasóim! Patak elég jó kis város. Azaz, úgy van vele bennlakó és idegen egyaránt, mint lehetünk minden helylyel a világon: hogy leginkább a benne töltött idő kellemes vagy kellemetlen volta szerint vétekedünk felőle. Mert derék, kedves városban is találhatjuk magunkat rosszul és viszont. Ki mit keres, megtalálja.

Az igaz, hogy jobb időkben is sok teher nehezedik Patakra; még az örökvalóságából folyólag s hogy ennél az országos kárpótlásban sem részesült, vízszabályozás stb. a jelen időjárás pedig még inkább visszahat mindenre: de ezek mellett is szokott annyi elevevést tanusítani, mennyi tőle várható.

A város nemrégiben is megvette a város-házzal szomszédos derék emeletes épületet, kivalom önöknek. szives növelsöm, hogy egyéb indokok között mindenesetre legelső volna az, hogy a terem bálónál szűknek bizonyult. A közfal ugyan még nincs kidöntve, de azon mulatságtól, melyet ifju tüzoltóink rebesgetnek, várható, hogy a teremnek ez oldalát ekkor ki is rugják jó kedvükben a tánczoló. Vannak tüzek, melyeket nem lehet localisálni.

Aztán egy mellékutczának kövezése is megtett szavazva. Az igaz, hogy a „senatus melius informatus“ az ide szánt kö egyrészt — tekintettel a piac áruforgalmára — azután a Vencsellő felé vezető utra hordatta. De ennek is meglelt mihamar a maga üdvös eredménye: azóta két krajczára szállott le a tojás.

A tüzoltás ügyében a főiskolai ifjuság is megtartá ez ügyben közgyűlését. A t. o. egylet körükben is megalakult. Alapszabályokat hoztak, hivatalnokokat választottak. Főparancsnokuk: dr. Ballagi Géza, jogtanár. De addig, míg az egyházkerület nem dönt folyamodványuk felett, melyben szekeret kérnek függőben marad tényleges megalakulásuk. A tervzet szerint az ifjusági egylet egészen független a városítól. Csak együttes működésnél lenne főparancsnokuk a városinak alárendelve.

Ezek mellett azt is megértük, hogy városunkat azok, kik a magas politikát kedvelik, fontos érv gyanánt emlegethetik. Mert Patak ma már bizonyíthatja, mit annak idejében politikusaink jósolgattak, hogy t. i. „a bosnyak occupatióknak elvégre is anxio lesz a következménye.“ Kápolnai József, tanár a helybeli államképezdeben ugyanis, mint tart. hadnagy részt vett e hadjáratban. Ez alatt „occupálta“ a Pallardi Matild k. a. szívet Vinkovcén, hol atyja mérnök, azután a mult hóban „anectálta“, Patakra hozta s most valószínűleg alkudoznak ök is (persze alkotmányosan) a „közigazgatás rendszere“ felett.

Ezen ök hihetőleg meg is egyeztek már könnyen. De sokan nehezen békültek ki azzal, hogy korcsolyaterünk elolvadt. Még ugyan legközelebb reggelenként üzhető volt e sport. Pacsirtaszó mellett „emlékeztünk régiokról“. Pacsirta szó“ és „korcsolyázás“: szokatlan együtt, de megtörtént.

A „korcsolyázásról“ szólva épen engedje meg tek. Szerkesztő Ur, hogy itt néhány megjegyzést tehessek azon adatra, melyet „Piliske“ ur a „Zemplén“ f. é. 7-ik számában korcsolya egyletünk létrejöttéről közöl. E tudósítás szerint a pataki közönséget dr. Kun Z. korvoros ur „vitte jégre.“ P. ur tévesen van értesülve. S e cikket olvasva K. Z. ur ezt könnyen széptevésnek vehette s azt is gondolhatta, hogy talán nem tett annyit, mennyi önmagában is elisme-

lunk, akkor az egész nyáj azonnal szigorúan átvizsgáló a gyengébb példányok kimustrálódók s ideje korán értékesítendők. A megtartott juhokat pedig már mostantól fogva jól kell táplálni, étvágyukat a fent említett gyantás keserű szerek koronkénti beadása által fokozni s így az állatokat a féreg kivándorlásáig jó erőben fentartani.

A zöld takarmányra való átmenetnél, illetőleg a legeltetés kezdetén a juhok soha éhgyomorral ki ne eresztessenek, de mindig egy kis száraz takarmányt kapjanak, még pedig a javából, hogy a zöld takarmány élvezete folytán támadni szokott hasmenés őket el ne gyengítse; mert a métegy által megtámadott s gyengített juhok így a hasmenés utolsó erejétől is megfosztaná s ezért is ilyenkor nagy szokott lenni közöttük a halandóság.

Fentiekben igyekeztem a métegy elleni gyakorlati tapasztalatokat a tudomány mai állásának megfelelőleg értékesíteni s utmutatást uytítani a métegy kiirtására; hogy ez mennyire sikerült, ítélje meg az előítélet nélküli gazda olvasó.

Mindenki várakozásának nem felelhettem meg, hiszen már Göthe mondja: Ha az ember mind azt teljesíteni akarná a mit tőle várnak s követelnek, úgy többre kell magát becsülnie, mint a mire képes.

De ha soraimban csak némi hasznosat is találанд az okszerű gazda, én célomat elértem.

Tan- és nevelésügy.

Egyről-másról.

A ferde házi nevelésről, melyben némely szülők különösen leányaikat részletetik, már sokat írtak. Én itt a házi nevelés ferde irányának csak egy kinövéséről akarok röviden szólni. Sok anya ugyanis a helyett, hogy leánya szívét nemesítene, értelmét jóvendőbeli társadalmi helyzetére előkészítene, a helyett, hogy kedélyét czélszerű olvasmányok által művelné e helyett, mondom, sok anya hiu enyelgés, folytonos piperezés, kaczerkódás, táncz és egyéb divatkorral rontja meg zsenge leányának ifju hajlamait, képezi munkakerülő divatbábbá leánygyermekét. Fájdalmas megütközéssel nézi az okszerű népnevelés barátja, ha nemcsak a felserdült hajadont, hanem az alig 6—7 éves gyermeket is fényűzési czikkkelkel felcífrázva drága kelmékből készült ruhákban kaczerán pöffeszkedni látja és elszomorodik azon tapasztalaton, miként szándékosan élesztetik a gyöngye leánygyermek szívében a húság és tulságos tetszvágy; ellenben megfigyatelatlan könnyelműséggel elhanyagolják mindaz, mi a legszebb női, anyai és gazda-asszonyi hivatásnak mellözhetetlen kelléke.

„Az iskolák tisztántartása“ czim alatt az „Ált. Tanügyi Közl.“ 10. száma egy figyelemre méltó cikket hoz, mely arra inti a mindenrendű iskolai és egészségügyi hatóságokat, hogy az iskolákat minden hónapban kisuroltassák s egy évben kétszer kimeszeltessék és szükség szerint javitassák. Czikkirónak alkalma volt számtalan iskolát látni s azt tapasztalta, hogy azok a tisztaság tekintetében a leghanyagabb gondozásban részesülnek. Első ízben azt vélte czikkiró, hogy csak a falusi iskolákat tartják piszokban, azonban elsorult szíve,

— Te is jól csináltad — fordult hozzám Abonyi gyanus mosolylyal — te belöled is lesz tüzér. Most jer velem, együtt fogunk ebédelni, még te nem öltözködhetel fel, réád való ruha csak később lesz készen.

A nagy örömben nem latolgattam e szavak jelentőségét s még kevésbé a Taminak és a nekem mondottak közötti különbséget. — „Tüzér vagy“, — mondá neki; „te belöled is lesz tüzér, réád való ruha csak később lesz készen“, — mondá nekem.

Csak később értettem meg, hogy igen leszék tüzér a jövőben, lesz ruhám ha majd belé nővök. Ó csak várt volna az a szép idő és az a ruha, hogy bele nőttem volna! Én megnöttem, megis deresedtem, de az az idő, de az a ruha nincs sehöl, eltűnt talán örökre...

Minden gyanu nélkül mentem én a reménybeli tüzér, a tényleg tüzérhez — ebédre. Mily kecsesgató és örvendetes volt e körülmény is!

Még nem volt dél. Abonyi kiment, én magamra maradtam. Ó egy küldönczöt meneztettem a városba, — mint később megtudtam apámhoz, — én ábrándoztam. Képzetelemben láttam már magamat a lófark-forgos csákóban, ott álltam a nagy ércz ágyu mellett, kezemben a kanóc, előttem a távolban a nyüzsgő ellenség. A kanóc érintésére felvillámolt a löporos serpenyő, rá egetrázó bömbölés és hullott a fehér kabát, mint kasza után a rend. Ó be szép, álomnak is be szép volt ez akkor! Épen olyan fájó, olyan kínos volt az ébredés!...

Aztán ebédeltünk. Hogyan folyt ez le, mit beszéltünk alatta? mit tudtam én azt! Csak azt tudtam s mintegy káprázatban csak azt láttam,

midőn Magyarország nevezetesebb városaiban is megfordulva, az iskolák tisztántartásáról jobb meggyőződést nem szerezhett. A legfőbb községben ronda állapotban van azon hely, hová a szülők feltett kincseiket küldik. Bünös hanyagság a társadalomtól és minden intézőtől, — mondja czikkiró — hogy épen az iskoláknál az egészség feltételeit sem mire sem becsülik! Persze, ezt egészséges emberek teszik. De midőn a torok-penész, himlő, láz, kolera és minden kigondolható nyavalya üti fel tanyáját valamely községben, akkor csinálják az orvosrendőri szabályokat az élökre és a táblás kimutatásokat a meghaltakról.

Egy derék községi biróról tudósít a „Délmagyarorsz. tanítóegyl. Közlönye.“ Perszkora temesmegyei község birája ugyanis felkérte az ottani iskolaszék azon tagjait, akik az iskolalátogatás ellenőrzésével havonkiut megbiztatnak, hogy őt a megyei bizottság azon rendeletének, melyben a községek biráinak fegyelmi eljárás terhe alatt meghagyatott, hogy a mindennapi és ismétlő tanköteles fi- és leányövendékeket a korcsmai mulatságtól és éjjeli csavargásoktól távol tartsák, — kellő végrehajtásában támogatni, ugyanis a korcsmai táncmulatságok alkalmával meglátogatni, átvizgálni és az ott lévő tanköteleseket neki bejelenteni sziveskedjenek és ő nem fogja elmulasztani azok szülőit, gyámjait, vagy gazdáit a törvény értelmében megbüntetni. Ha minden községi biró — jegyzi meg erre a nevezett lap — így fogná fel hivatását, így iparkodnék kötelességének és a felsőbb rendeleteknek megfelelni, bizonyára nem rombolná le az erkölcsiség megmételvező intézetei — a korcsmai — minden vásár- és ünnep azt, amit az iskolák hat nap alatt nagy nehezen felépítettek és ifjuságunk nem szilajulna el annyira — a mint ma, fájdalom, minden lépten-nyomon tapasztalunk kell. Adjon az Isten minden községnek ily derék birót!

A magy. izr. orsz. tanító-egyesület „Értesítője“-be olvassuk, hogy ezen egyesület bibliafordításbeli pályázatára, melyet ez idén Mózes 2. és 5. könyvére nyitott, 18 pályamű érkezett be. E jelentékeny zámú pályázó közül Stern Mór, budapesti tanítóképzői tanár — a városunkban 1872-ig fennállott k. izr. mintatanoda volt derék igazgatója nyerte el az első díjat. Mózes első könyvének fordítása mellé méltóan fog tehát sorakozni a második és ötödik — és egy-két év múlva a többi könyvek nemzeti nyelvünkre fordítása is, mely a mellett, hogy a zsidó nép megmagyarosítását mozdítja elő, önálló becsel is fog birni az eddigi magyar bibliai fordítások mellett.

Apróságok. A tanítók nyugdíjaztatása ügyében a közoktatásügyi miniszter ur valamennyi törvényhatósághoz és kir. tanfelügyelőhöz rendeletet bocsátott ki, melyben világos s részletes utasítást ad arra nézve, mint kelljen a tanítók, azok özvegyei és árvái nyugdíjaztatásánál eljárni. — A „Szatmárvidéki Néptanítóegylet“ elhatározta, hogy ez országgyűléshez kérvénnyel járul, melyben esedezik, hogy a „tanító-egyletek szövetségé“-nek létesítésére utalja a kormányt.

hogy előttem az asztalon, a szobában minden tárgy egy-egy hősi kép, jelenet a dicső honvéd életből, egy-egy ábránd-fellegvár! Ó, hogy olyan hamar kellett ezeknek szétfoszlani, elmosódn!...

Ebéd után kimentünk ismét a várudvarára és „messelátó“ bástyafokra. Abonyi sokszor tekintgetett a város felé vezető utra. Egy órát tölthettünk ott, aztán visszatértünk a szobába. Itt némi nyugtalanságot vettem észre Abonyin, akart is, nem is szólni hozzám. Egyszer csak lépésektől hangzik a nagy iveretes folyosó, a lépések közelednek, — határozott erős kopogás az ajtón, — ez feltáru és — belépett apám...

Ó nagyon szigoru ember volt, gyermekei iránt különösen az. Nem csinált sok teketóriát; ábrándjaim aranyos fodru fellegeiről egy pillanat alatt lerántott a föld sarába:

— Mit keresesz itt — szólott — te figyelmetlen gyerek, apád hire és tudta nélkül? Pakolj rögtön haza.

Gyermek apja iránt nem viseltett nagyobb féltő-tisztelettel, mint én. Ez egyszerű, de az ismert szigorral mondott szavak megértették velem, hogy vége mindennek, hogy az apai parancs nem tür ellenvetést, azt teljesíteni kell. És én tünd, repke álmaimat könyeim árjába temetve, — mint a mindentől megfosztott földön futó — mentem haza...

Ekkor kiáltá utánam Abonyi a fentebb idézett szavakat: „nemcsak szív és akarat: kar, váll és mell is keli a fegyverhez, borjuhoz édes öcsém!“...

(Folyt. köv.)

Együttal felszólítja a nevezett egylet a hazai többi tanegyleteket is, hogy példáját kövessék. — Zemplén közs. iskolaszékének a községi iskola iránti hazafias kötelesege lelkiismeretes teljesítéseért — elismerést szavazott. — A vállás és közoktatásügyi m. k. miniszternek a közoktatás állapotáról szóló és az országgyűlés elé terjesztett az 1877/8—1878/9-ik évekről szóló jelentésében Zemplén megye, az izr. zugiskolák ezen eldorádója — mondanunk sem kell, hogy tévedésből — azon megtiszteltetésben részesül, hogy — a „N. L.“ szerint — azon megyék közt foglal helyet, melyekben a nevezett években csak egy-egy izr. zugiskola volt!! — Amint a „Népt. Lapja“ a min. jelentést közölte, alkalmat fogunk venni e furcsa tévedést kellő világba helyezni.

Knopfler Sándor.

Reflexiók.

I.

Sárospatak, 1880. évi márcz. 9.

Zuglódás a város és a társas élet ellen — ez azon alaphang, mely a „Zemplénben“ Patakról megjelent sorokat általában jellemzi. — Ugyan jogosult-e ezen erőszak, melylyel valaki saját borongásait másokra törekszik kényszeríteni? Jogosult-e az, hogy egy állapotával elégtelen kis lélekvilág, melynek kedélyéből hiányzik az önerős igényeket alkot, mielőtt számot vetne az adott viszonyokkal: neki ront a nagyvilágnak, a közönségnek reá akarja erőltetni azon felfogását, nézeteit. miket a tájékozottak épen nem oszthatnak? Ne higgyék szives olvasóim! Patak elég jó kis város. Azaz, úgy van vele bennlakó és idegen egyaránt, mint lehetünk minden helylyel a világon: hogy leginkább a benne töltött idő kellemes vagy kellemetlen volta szerint vélekedjék felőle. Mert derék, kedves városban is találhatjuk magunkat roszul és viszont. Ki mit keres, megtalálja.

Az igaz, hogy jobb időkben is sok teher nehezedik Patakra; még az örökvalóságából folyólag s hogy ennél az országos kárpótlásban sem részesült, vizszabályozás stb. a jelen időjárás pedig még inkább visszahat mindenre: de ezek mellett is szokott annyi elevenséget tanusítani, mennyi tőle várható.

A város nemrégiben is megvette a városszállal szomszédos derék emeletes épületet, kiváló önöknök. szives nőolvasóim, hogy egyéb indokok között mindenesetre legelső volna az, hogy a terem bálónál szűknek bizonyult. A közfal ugyan még nincs kidöntve, de azon mulatságtól, melyet ifju tüzoltóink rebesgetnek, várható, hogy a teremnek ez oldalát ekkor ki is rugják jó kedvükben a tánczoló. Vannak tüzek, melyeket nem lehet localisálni.

Aztán egy mellékutczának közevése is megtett szavazva. Az igaz, hogy a „senatus melius informatus“ az ide szánt kö egyrészét — tekintettel a piacz áruforgalmára — azután a Vencsellő felé vezető utra hordatta. De ennek is meglett mihamar a maga üdvös eredménye: azóta két krajczár szállott le a tojás.

A tüzoltás ügyében a főiskolai ifjuság is megtartá ez ügyben közgyűlést. A t. o. egylet körükben is megalakult. Alapszabályokat hoztak, hivatalnokokat választottak. Főparancsnokuk: dr. Ballagi Géza, jogtanár. De addig, míg az egyházkerület nem dönt folyamodványuk felett, melyben szereket kérnek függőben marad tényleges megalakulásuk. A tervzet szerint az ifjusági egylet egészen független a várositól. Csak együttes működésnél lenne főparancsnokuk a városinak alárendelve.

Ezek mellett azt is megértük, hogy városunkat azok, kik a magas politikát kedvelik, fontos érv gyanánt emlegethetik. Mert Patak ma már bizonyíthatja, mit annak idejében politikusaink jósoltgattak, hogy t. i. „a bosnyak occupatióknak elvégre is anxio lesz a következménye.“ Kápolnai József, tanár a helybeli államképzésben ugyanis, mint tart. hadnagy részt vett e hadjáratban. Ez alatt „occupálta“ a Pallardi Matild k. a. szívét Vinkovcén, hol atyja mérnök, azután a mult hóban „anectálta“, Patakra hozta s most valószínűleg alkudoznak ök is (persze alkotmányosan) a „közigazgatás rendszere“ felett.

Ezen ök hihetőleg meg is egyeztek már könnyen. De sokan nehezen békültek ki azzal, hogy korcsolyaterünk elolvadt. Még ugyan legközelebb reggelenként üzhető volt e sport. Pacsirtaszó mellett „emlékeztünk régiekről“. Pacsirta szó és „korcsolyázás“: szokatlan együtt, de megtörtént.

A „korcsolyázásról“ szólva épen, engedje meg tek. Szerkesztő Ur, hogy itt néhány megjegyzést tehessek azon adatra, melyet „Piliske“ ur a „Zemplén“ f. é. 7-ik számában korcsolya egyletünk létrejöttéről közöl. E tudósítás szerint a pataki közönséget dr. Kun Z. körörvos ur „vitte jégre.“ P. ur tévesen van értesülve. S e cikket olvasva K. Z. ur ezt könnyen széptevésnek vehette s azt is gondolhatta, hogy talán nem tett annyit, mennyi önmagában is elisme-

résre méltó: midőn olyat is tulajdonitanak neki, a mit nem tett. Pedig K. orvos ur sokat tett; eleget arra, hogy érte a nyilvánosság előtt is kifejeztessék a közvélemény elismerése. De a dolog másként áll; Kun Z. ur maga is a „jégrevittek“ közé tartozik. S nem fog megnehezteni, ha ezuttal elárulom, hogy mindnyájukat tulajdonképen a — nők vittek jégre.

Még karácson előtt több fiatal ember, főleg Brzorád Rezső malomkögyári igazgató és társ. hadn. tervezett ugyan egy korcsolya-egyletet, de utóbb elhalgatták vele. Aztán egy hölgy, ki közkedvességnek örvendő társas életünkben, kifejezte egy alkalommal, hogy ő tud és szeretne korcsolyázni, de nincs kivel kimennie, — kíséző aztán lett volna, de nem volt jég. Az ajánlott egyén Brzorád R. urat is felkérte a csatlakozásra. E két ur várta az olvadást s erre egy fagyot. Mig egyszer Brzorád ur azon ajánlattal lépett be egy társasághoz, hogy: „alakítsunk egy korcsolya-egyletet.“ Az ajánlat el lett fogadva s a kivétel is megindult, azonnal. Kun Z. ur még az alakulás első momentumában tag sem volt, annál kevésbé: „kezdemenyező.“ A belépésre később lett felkérve. De ettől fogva s azután, midőn elnöknek választatott meg, fáradhatatlanul is buzgólkodott azon, hogy rossz jegünket jóvá tegye. Hordatott rá vizet, gyalulta, öntözte órákig, személyesen. Ezért nagy elismerésben is részesült ugy a tagok, mint a közönség részéről, mit ez uttal sem mulaszthatunk el tolmácsolni. A mi pedig a női közönség „jégre vitélet“ illati: a fenn említett hölgy egy nőrokonával kezdettől fogva szives látogatója volt a jégnek; rokonszenves egyéniségénél fogva e példája pedig legtöbbet tett arra, hogy a többi hölgyek is meg kedveljék e szórakozást. Ő volt a „garde de dame“ is, ha a mamák tartottak a hidegtől, különben azon eseteken kívül, melyekben az egylet vajadásakor mások is pengették ez eszmét a hölgyek előtt: Kiss Elek tornatanár és korcs. egylet alelnök keresett fel több családot, melylyel ismerős volt és nyerte meg a nőket az — „ilankának.“ Kiss E. urat e sikerében mindenestre támogatta az egyletnek Kun Z. urtól nyert tekintélye, de valljuk be, hogy ebben főképp kedves uttörő hölgyünk példája segíté.

Bizony beismerhetjük ott, hogy a nők „vittek jégre“ mindnyájunkat. S valószínű, hogy velünk együtt „Piliske“ urat is, mert úgy látszik, csak azon időtől fogva tud e dologról, midőn Kun Z. ur már a „jéget vágta.“ Ekkor jöhetett ki a jéghez, kicsalva a kedves női társaság által, mely ez időben már — a cikkében közölt névsor szerint — kedves uttörő hölgyünk köré csoportosult.

De a korcsolya-egylet így sem új dolog nálunk; nem nagy szükség volt az eszme népszerűsítésére. Már két télen alakult itt ilyen, bár nem volt ennyire felkarolva. Bizonyítja a 2 jég-szánká mely az idén is szeldelte jegünket. Ezek azon időből valók.

Megenged P. ur, ha eszme-fonalát követve sorait kissé megtoldom azzal, hogy a „kedves kezdők, sokat esők“ közül V. Krüszelyi jogtanárné ő nagyságát, Katona Erzs, Emödy Tini kisasszonyokat is felemlitem. Krüszelyné urhölgy bár nem „szöktette“ ugy a „lábakat“ nem „röpült“ oly könnyedén, mint költeményeiben, de mégis sikert ígérve a jövőre. A fontosabb kezdők közül pedig dr. Ballagi jogtanár és Szabó Zsigmond ügyvéd urakat emelem ki. S csudálatos, midketlen belenyugodtak e döntő „jogesek“ ekbe. Szabó ur ügyvéd létére még semmisségi panasszal sem élt ellenük.

A jégen ugyan nem jöhet már össze a nagy társaság; nézők és részvevők. De vannak nekünk ezeken kívül is szép társas összejöveteleink: magánházaknál, számtalan kedélyes névestén, évenként két-három hangversenyen, ugyanannyi bálban, majális, műkedvelői előadás stb. stb. — Legközelebb is volt egy vig házi mulatság, vagy 40-en vettek részt benne. Folyt a játék s táncz egész délután s este 10 óráig. Voltak ugyancsak: vig névestéink is. Alig mulik el márcz 15. már egy tüzoltó mulatságról is szól a hir. Nem elég ez egy vidéki kis városban? Eljöhet hozzánk bátran „Piliske“ ur „touristája“ az év bármely szakában. Találhat közülünk eleget „együtt“ kiket összetart az érzés és felfogás egyenlősége. Ha köznapi munkában ér, fogadjuk házi köntösben; ha ünnepibb alkalomra jön: díszesebben; talán zajosabb vigalomban is részesíthetjük. De mindenkor fog találni szives szót, egy vidám baráti, vagy családi kört, a melyek a maguk egyszerű természetességükben keltenek legtöbb rokonszenvet, jó érzést s melyeket a világ városok emberei is egyenlően tudnak méltányolni a vidék lakóival.

Csak jöjjenek Patakra szives olvasóim s tekintsenek itt körül. Addig is méltóztassák figyelmükre e pár feljegyzést, melyet a városunkban tett kor szemlénél vetek papírra. De ezt legközelebb.

Mesarthim.

Levelezés.

— A „Zemplén“ ered. tudósítása. —

Szinnai járás, 1880. mártius 14-én.

A „Zemplén“ folyó évi 6-ik számában Bajusz József ur által felhozott az, hogy a magas kormány az által, mert vetőmag beszerzésére csakugyan ad kölcsönt, ha a községek egyetemleges kötelezettséget vállalnak — ezen kölcsön felvehetése iránt tehát szándékosan nehézségeket támaszt — beteljesült. E járás alig egynéhány községének képviselőtestülete nyilatkozott a kölcsön ily módoni felvétele mellett. Nagyobb része erről hallani sem akar. A földmivelők pedig kétségbe esve jajgatnak, mert nem csak, hogy üres magtáraik mellett nincs mit enniük; de mivel hitellel nem bírnak, — végpusztulásokat látják.

S miért van ez így. Igen egyszerű dolog. A képviselőtestület fele virilista, fele választott. Az előbbieknek már a dolog természeténél fogva nincs szükségök segélyre; — utóbbiaknak pedig hasonlóan nincs; mert mindenki azon igyekezett, hogy a választottak jómódu megbízható egyének legyenek.

Ilyen emberek kezében van tehát letéve egy egész község jóléte s felvirágoztatása s mennyire felelnek meg ezek hivatásuknak — mutatja a példa.

Ezeket kivéve a községben mindenki óhajta az inségi kölcsönt; de mi a többi e néhány mellett, — hitvány sörpredék, kinek csak a nyomor jutott osztályrészül s kinek élete, jövője felett tiz s néhol több egyén határoz.

De nagy szerepe van itt krajnyai izraelita honpolgárainknak is.

Most látszik meg, — mik ezek a társadalomban.

Ezek mindent elkövetnek, hogy a képviselőtestületi tagok a kölcsön ellen határozzanak; mert ez esetben a szegény földmivelő kénytelen a vető magot föllok beszerezni oly percentre, hogy előbb-utóbb övék lesz a telek.

Ez minden községben kidomborodott; mert ott is, hol megzavartatott az egyetemleges kötelezettség, — a képviselőtestületnek ezen tagjai az ellen szavaztak; — másutt pedig határozottan ezek miatt hiúsult meg.

Hiába a felföldet ezek kormányozzák s minden községben úgy van az jól, a hogy azt ők akarják.

Veszve van tehát a Krajnya menthetetlenül. Megkezdett az inséges munka is s foly javában; már közel ezer ember dolgozik, ha ugyan dolognak lehet azt venni; mert eddig egy-egy méter kubik fejtett kő 40—50 fruba esik.

Ennek ismét az a bibéje; mert felügyelőknek nem az itteni arra alkalmas inségesek alkalmaztatnak; de nap-nap mellett Ujhelyből küldik azokat. Ezek aztán nem ösmervén a népet s nyelvöket, — nyolczvan kr. napidij mellett állanak csendes reggeltől-estig; néha adnak ugyan munkára biztató hangot; de szavakra megáll a nép, csodálja nyelvüket s azon gondolkozik mit is mondott ez.

Ez azonban szolgabiráink, de különösen az intézők hibája; mert a szolgabiráknak jó előre kellett volna az itteni inségesek közül egy névsort felküldeni s ezeknek felügyelői megerősítésökét kérni, nem pedig várni azt, hogy Ujhelyből küldjenek tuczt számra. Lehet, hogy azoknak nincs arra oly nagy szükségük s ha van, mért nem kerestek alkalmazást ott s minek jöttek fel ide ezen mindentől kifosztott s az éhalállal küzdő Krajnyára.

Kap a férfi munkás 30 kr.; a nő 20 kr. — adnak neki azonban kenyéret és pálinkát s ezért levonnak béréből 17 krt s így a férfi bevett 13 — a nő 3 krt.

Ebből 5—6 gyermeke éljen naponta. Segítettél tehát uram; de nincs benne köszönet.

A vetőmag kölcsön is akkor fog megérkezni, — mikor már nem lesz arra szükség. Nyomorúságos időknek, — nyomorúságos kinövésé.

Megemlítendő itt még az, hogy lovag Fischer Anker és herczeg Lobkovicz urak nemcsak, hogy községeikben segítik s ápolják a munkaképtelen inségeseket, — de községeiknek vetőmag beszerzésére kölcsönt is adnak.

Ehez nem kell commentár. Ezeket látva a belga trónörökös uradalma sem akart elmaradni s akként intézkedett, hogy ingyen ugyan nem ad semmit; de községei részére 3000 frtot bocsátott munkára.

A feltételek azonban olyanok, hogy az inségi napszámmal szemben, a munkás az uradalomnak azért, mert dolgozik, bérére naponta ráfizet 18 krt.

Nem is megy dolgozni oda senki s így megmarad a 3000 frt; de nem lehet mondani, hogy ez uradalom is nem hordja szíven községei közönségének mostoha állapotát.

Nálunk még nagy tél van, a hó nagyobb

részt lement; de folyton fagy éjjel s így a vetésünkben semmi sem lesz.

Különbön úgy sem vetettünk sokat, minek elveszni.

De majd pótolja a még eddig meg nem jött inségi kölcsönből valamikor májusban beszállított tavaszi vetőmag a hiányt.

Zemplén Felvidéke, 1880. márt.

A kérelhetlen, sújtó csapások végzettségű sora egy új rovatot nyitott meg a hírlapok hasábjain, a fekete szegély is megjárna, mert ez az inség rovata. Hány üres szívű egoista szeméjé tetlenül hagyják az erre vonatkozó közleményeket, mert hiszen mit törődnének ők mások bajával, hanem az ő tárczájukon is meglátszik a mostoha közönségének préselő hatása. Hogy a paraszt egynéhány naponként szörpöl valami pép formát, legyen az kukuricza csutkából, vagy egyéb hasonló táptáradalomból készítve, az nem baj, mert hiszen ő nem gourmand, hanem annál kellemetlenebbül, érinthetők a tudat, hogy most bizony keményebb pezsgős palaczk feje, kevesebb török mint annak előtte. De meg a cigány torkát sem lehet a bőséggel gyantázni, mert „meggondolva“ kell „huzdrá“-val bálni. A mig a vonó csabos hang magasabb régióba emelik a hallgatót, a kiméletlen próza rántja le onnan. Szellemei éledelettel hallgat Liszt vagy Beethoven hatalmas productióit, akarva nem akarva eszébe jut, hogy a gabona most nem 4, hanem 11 frt. Beethoven és gabona művészet szülte kéj és a prózai házi gondok keznek gondolatban, hja mert a szűk idők mind tudnak párosítani. Bocsánat, nagyon is eltérte. Azt akartam mondani, hogy az önzés csak szeméjéinek ki nem elégitését fájlalja s hidegen hagyja azt, az ezek jajjainak tolmácsa a hírlap, a maggyászos rovatával; nem úgy az érző emberbarát szorult szívvel olvassa a sorokat, melyek annyifelebarátjának végső nyomorát ecsetelik, vagy halál nyugtáját képezik. Az emberiséget szeretetével átölelő szívem mély barázdát von a lapok e nem közleménye. Bár mindenki előtt ösmeretes a viszony inség, mely oly végzettszerűen súlyosodott a felvidékre, mindazon által irok róla s támaszkodva a tek. szerkesztő ur ösmert humanitására remélem, hogy helyt ad becses lapjának hasábjain igénytelen soraimnak, Mert e kétségbeejtően nyomorúságos helyzet a szívet némileg megkönnyítő puszra nyitja az ember ajkait. A fel-és alvidéki insége közti roppant különbségét annak huzamossága, elijesztő tartóssága teszi. Megyénk al részén a hóval együtt az éhség is vész el.

A mint a természet levei fehérek köztől, ujjal mutat a kenyérre. Ezekre mozognak a szegényekben; van munka, van kenyér is, ott meg nem rémitget az éhenhalás, a tavasz kenyér. Nem úgy a felvidéken a helyrajzi viszonyokkal kevésbé ötmerős közönség nem is tudja, hogy itt meg kezdődik a tulajdonképeni éhség s egészen aratás fokozatosan növekedik. Mert a mostoha év termésének maradékait még a legtehetősebb gazdák elfogyasztották, kereset forrás pedig igen sok községben abszolte nincs, így tehát önfentartásuk biztosító tőkékükhöz, a marha állományhoz keynyulniok, hogy éhüket bizonytalan időre csillapíthassák. Szomorúan hajta vásárra hü segítőjét ökrök a gazda, hogy megegye, azon fájdalommal kísért, hogy ezentul fát nem szekerem, hanem hátán fog hordani. Hangos zokogással kíséri ki ugyanó egyetlen tehenkét az ő gyermek anyja. Szívighat jelenet. családtagot nem kísér ki temetőbe nagyobb fájdalommal. A kinek nincs mit eladni, az talán a mérsáros szemétdombján egy csontot megfog meg sózza s meg van a hus leves. Vagy konyorólétecségből megőrli a molnár tengeri csutkáját — hisz úgy is áll a malma — s meg van belőle fehére cipő. Ez uraim az inség a maga borzasztó nagyságában. A többi csak ezután következik. Hiszen a nép itt tömegesen kivándorlásra készül. Egy község birája neje s 3 gyermekével örök bucsut véve rokonai, szomszédai s a birói hatalomtól ment Amerikába jobb hazát keresni ingertelaneit a templomra hagyva, ingóságait pedig pénztéve a nagy ut igényelte költségek fedezésére. Min a haldokló vég „Isten hozzád“-ot mondott testvéreinek, kiket e földön látni már nem remél. Megdöbbentő jelenség, midőn tehetősebb gazdák nem csak gondolnak a kivándorlásra, hanem ki is vándorolnak. Hazánk népe fogy, pedig fájdalom, minekiből fogyni. Az Amerikában honunk minden részéről megtelepült izraeliták honhagyott rokonaihoz intézett levelei Eldoradot festenek, az örök napról-napra növekedő adók sulya alatt görnyedő szegény népnek elég azt hallani az említett levelekből, hogy ott adó nincs s már ez az egy indens is határozattá érleli benne a vágyat. Ha még minő ingert adhatna neki pl. az „Egyetemes“ 64-ik, vagy talán a 65-ik számának tárczája, mely egy levelező állítása szerint minden letelepülő 160 hold dusföld ajándékoztatik a kormány által. Mint sajnos tényt constatálhatom, hogy a közterhek s adók aránytalan nagyobbodása, a méltótlanné vált különféle zsarolás s hozzá még az éhség borzalmas, fenyegető képe szegény felvidéki népünknek szájába adta a végzetes mottó:

For ever Amerika! Itt tenni kell, a már önma-
gokkal is meghasonlott kedélyeket valami utón
módon ki kell békíteni.

B. Mihály.

Különfélék.

Az időjárás szeszélye. E héten csütörtökön
erős hózivatar dühöngött megveszerte, de míg a
felvidéken alig lepte el a hó a földeket s az ország-
utakon csak hamar el is olvadt, Lisszán oly hó
esett, hogy a még reggel poros országot az esti
vonathoz már szánon jöttek az emberek.

A s.-a.-ujhelyi népkönyhán 1880. február hó
19-től márczius hó 19-éig kiosztatott összesen
9186 adag étel, — ezenkívül ez idő alatt a nép-
könyhai helyiségben lakó 10 egyén reggeli és
estveliben reszesült, — ugy nemkülönbön husz
család részére, kik a népkönyhára nem járnak,
főzélékemű osztatott ki. Ez idő alatt napbiztos
nők voltak: Láczy Elekne, ifj. Farkas Lajosné,
Kiss Ödönne, Repászky Istvánné, Thoma Józsefné,
Dr. Schweiger Mórné, Sigmeth Károlyné, Rei-
chard Lajosné, Polacsek Ignácne, Dr. Erényi Ja-
kabné, Szvoboda Románne, Nellhibel Edéne, Fekete
Lászlóné, Görgey Gyuláné, Mándy Ilon, Schön
Józsefné, Évva Ilon, Károlyi Erzsi, Klein Mórné,
Kállay Lajosné, Zailer Jánosné, Soltész Boriska,
Farkas Istvánné, Szécsényi Emma, Engländer Mi-
hályné, Dr. Waldmann Adolfné, Kornstein Mórné,
Kornstein Ignácne, Kossuth Gusztávné, Sárossy
Endréné, Szentandrassy Gyuláné, Dókus Mihályné,
Diószeghy Erzsi, Szilvassy Tilda, Hlavathy Évi,
Fejes Ilona, öz. Kazinczy Bálintné, Ocskay Otil,
Szemes Juliska, Pechovits Bertalané, Évva Ma-
riska, Bánkövy Jolán, Nyomárkay Mariska, Med-
vezky Karolin, Szóltósy Gyuláné, Schön Izidorné
és Burger Samuné. — A népkönyha részére újabban
adkozottak: Teich Zsigmondné 1 üveg csukamáj
olajat, De Rivo Ilona egy ifazék zsirt, Kornstein
Ignácne, egy üveg csukamáj olajat, Hornyay
Ferencné, egy üveg aszszu bort és öz. Kazinczy
Bálintné ruhaneműket.

A „Zempléni egyt. ifj. egyesülete“ f. hó 15-én
Budapesten felolvasó-estélyt tartott, — így akarva
kifejezni kegyeletét ez emlékezetes nap iránt. Ko-
vászky Kálmán „Visszaemlékezések“ czim alatt
a mártiusi napokról szóllot; Szentner József, Petőfi
Sándornak „Mártius 15. 1848.“ czimű költeményét
szavalt; Rátz István „A költő és a szabadság“-ról
olvasott széptani értekezést.

A sorozás a gálszécsi járásban is már befe-
jeztetett és pedig hasonló jó eredménnyel mint a
Bodrogközön és nagymihályi járásban. Itt is a
hadjutalékon kívül jelentékeny szám jutott a hon-
védeknek is.

Vérengző tolvajok. Kozma Ferencz szomotori
ref. lelkészétől vettük a következő sorokat: Ma
éjjel márczius 16-án virradóra tolvajok támadták
meg házamat. Tizenkét óra tájon a padláson járás-
kelést hallva, fölkeltem s felköltvén hűsleges zsellé-
remet, vele együtt kimentünk az udvarra, hol egy
fejssével felfegyverzett embert találtunk; ezt meg-
fogtuk, azonban rögtön elöugrott a másik, ki fegy-
verrel lévén ellátva, megkelllett magunkat adnunk.
Sokat nem volt idejük összeszedni, — disznóhus és
szalona féléket vittek el, egyebet nem, de szomorubb
az, hogy én több szurást kaptam bakter bagánéttal;
egyik kezem tetetelenné van téve s egy ujjam meg-
semmisítve. Zsellérem hátán lefelé mintegy 8 hüvelyk
hosszu meglehetősen mély fejsze vágást kapott, mely
seb, szakértő szerint, az illetőre nézve életveszélyes.
Az eset be van jelentve a hatóságának, mely a nyo-
mozást egész erőlyel megindította a veszélyes rablók
kipuhatólására.

A sárospataki ref. főiskolai énekkar által, f.
hó 15-ikén rendezett hangverseny s az azt követő
tánczvigalom minden tekintetben sikerültek mond-
ható. Fél tiztől reggeli három óráig tartott a táncz
oly jó kedvvel és fesztelenséggel, a minő a pataki

tánczvigalmakkal mindig együtt jár s a minő illeti
is azon emlékezetes nap harminczkettedik évfordu-
lóját. Az ifjuság mintha csak a harminczkét év előtti
tűzből nyert volna valamit, fáradhatlan jó kedvvel
mulatott; nagy mértékben fokozván a nemes hevet
a szép és választékos számmal megjelent hölgykö-
zönség. A tánczó hölgyek között voltak: Fekete
Lászlóné Ujhelyből, Boross Gyuláné, Kadácsiné,
Nagy Gusztávné, Pózané, Krüszelyiné, Véghné,
Rickné, Terhesné, Hankisné, és Nádaskainé urhöl-
gyek; — Fekete Maris, k. a. Kálniczky Ilon, Fejes
nővérek, Mándi Ilon, Piliissi Hedvig Ujhelyből. Bu-
koveczky Gizella, Kiss Gabriella, Bogyay Vilma,
Paraszka Mariska, Lengyel Ilon, Finké Ilon, Orbán
Rózsa, Emődi Tini, Szívós Boriska, Füzzesséri Berta,
Harsányi nővérek és Doktor Pirocska Sárospatakról.
Csak az a sajnálatos, hogy e szép és kedves hölgyek
oly korán távoztak a tánczteremből! A pénztári
bevételek, mint a legtöbb esetben, ugy most is a 150
és 160 frt között állt. Felülfizetések a következő
urak által történtek: id. br. Vay Miklós ur 10 frt,
Ngos. és főtisztelendő Desewffy Sándor ur 2 frt,
dr. Ballagi Géza, dr. Kun Zoltán, Imre László és
Dezso Lajos urak egy-egy frtot adtak. — Fogadják
e helyen ugy a jelen voltak, mint a t. felülfizetők
a rendezőség szives köszönetét. — Végül köszö-
nünket nyilváníttuk a helybeli városi előljárásnak
is azon szivessegeért, hogy a szükséges helyiségeket
ingeny volt szives a közönség rendelkezése alá
bocsátani.

CSARNOK.

A színekről

— Vörösmarty „Zalán futásában.“ —

Kovács Jánostól.

(Folytatás.)

Költőnk a természet minden országát ismervén,
sok jelzőt vesz belőlök ott, hol egyet-mást kie-
melné akar.

Az idézett vagyis inkább említett vonatkozások
után bátran állíthatjuk önvizsgálódásunk eredmé-
nyeül, hogy e kétezer évvel előbb élt költő műveiben
a fehér, veres, sárga, kék, fekete, zöld és violaszín
nagy változatu mellék alakjaival fölálálható. Több
példát idéznék belőlök, de ugy igen eltérőnk
küzöttöz czélunktól, melyhez ime sietünk megoldó-
lag hozzáfogni.

Vörösmarty, hazánk e valódi nagy fia, mint
műveiből tudjuk, nem csak a gyöngéd, de az igaz
szép minden foka iránt, nagymérvű fogékonysággal
bíró természet volt.

Az izlést, mint egyebet, gyakorlás folytán nö-
velhetni ugyan, de ha a természet adományai közt
kiválólag belénk nem oltá annak erős alapját, fel-
tűnővé épen ugy nem képezhetjük, mint anélkül
nem szerezhethetjük meg Eötvösként a finom erkölcsi
érzést. Mind a két képességgel szükséges, hogy
vérmesítő csirait örökljük s a gyakorlat folytán
gondosan fejlesztvén, ápoljuk.

Költőnk gazdagon örökölte izlési képességeit;
innen van, hogy a természet örök szépségein már
kora ifjuságában ugy el tudott andalogni, hogy már
ekkor megjósolhattuk volna róla, azt a szép, igaz
érzület eredményét, melyet viruló korában így fe-
jezett ki: „Oh szép, dicső vagy természet, bár mi
volnánk jók benned emberek!“

Hogy ily szavakra fakadt a természet szép-
ségeinek láttán, nem csoda; hisz' anyai ott az, a
mi megragadhatja a gondolkozó lelket és az érző
szívet. Egység és különféleség, összhang a külön-
féleségben, parány- és nagyság, szín és színtelenség
bilincselik ott le a szemlélt.

Költőnk nem csak gondolkodó fej, de érző
szív is volt, épen azért tudta szeretni a világegye-
temet nem csak összessége alakjaiban, de részeli
változatos színeiben is. Midőn dalol, többnyire a
látható természetből veszi hasonlatait s ezt hihető-
leg nem esetlegesen cselekszi, hanem inkább azon
biztos és kiművelt érzék sugalma folytán, mely őt

a természet szépségei iránt mindenkor helyes iz-
lésűnek bizonyítja. Találók és szépek jelzői, épen
azért megkapók alak- és jellemrajzai, melyeken
mindig a szépet mutogatja. S ezen nem csodálkoz-
hatunk, ha tudjuk, hogy a ki szépen érez, ékes
annak a beszéde is.

Bármibehez hasonlitsuk is előadását, mindenork
a szép körében kell maradnunk, mert nyelve, melyen
szóval e sok kellemű munkájában, mindenkor és
mindenütt vonz.

Alakjai míg változatosak és jellemzetesek,
vidámitók festményei, különösen azok, melyekkel
magyart ábrázol. Így kíván szólni e szép terem-
ményeivel hozzánk: nemzetem tagjai, Isten remekei
vagytok, ne torzítsátok el rut tetek által szép és
erős alakotokat; hagy ragyogjon a népek milliói
között rajtatok az ő természet vonzóan szép, tiszta
fényű színe!

Nem közönséges fajszeretétét elárulja költőnk
azáltal is, hogy a nagysóket csaknem kivétel nélkül
vitézeknek és jóknak, ügyesek- és erőseknek raj-
zolja: emellett oly színű öltözetben állítja elénk,
mely nem csak izléses, de festői és vidító is.

A görög és római költők kedvencz szépei
között legkivált az élénk szökeség szerepel; ő „a
hajnal öli magyar hölgyeket“ inkább barnáknak és
sötét szökeknek rajzolja; így tesz férfiaival is; de
a se nem szöke, se nem barna mellett nem fele-
kezett meg arról sem, hogy alakjaiban és azok
öltönyén a kellemes változatoság meg legyen.

Az izlés koronkint változik, azért különféle;
egyiknek ez, másikkak az tetszik, a mint az alak
és szín hatása kedves, vagy kellemetlen érzést tá-
maszt benne. A gyakorlott ép érzék mint másutt,
ugy a színek kellő megválasztásában is eltalálja
leggyakrabban a helyes utat általánosan ismert
tény az, hogy a gyöngéd; nem tapintatosabb a
színek tetszetős kiválasztásában a férfiaknál, habár
ezektől sem tagadhatjuk meg, hogy művelt lélekkel
nagyon is szeretik a változatoságot.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.

Figyelmeztetés!

Lóvy Adolf helybeli könyvárus azon ürügy
alatt, hogy én őt a füzetes munkák további kézbesi-
tésével megbiztam — tisztelt előfizetőimnek folyta-
tásokat küld.

Miután jelen eset már több ízben is előfordult,
kijelentem, hogy Lóvy Adolf eljárása nem egyéb,
mint: s z é d e l g é s s hogy ilyen féle kellemet-
lenségeknek egyszer s mindenkorra véget vethessek
tudomásul hozom a következő esetet:

Egy helybeli ur házalójánál „Ország Világot“
rendelt, azon kikötéssel, hogy a folytatásokat töllem
fogja venni; kijelentvén ezen akaratát írásban is.
Házalója természetesen eljött hozzám s az
előfizetési jegyet átadta; mire a füzetet megren-
deltem és el is küldtem.

Erre Lóvy Adolf is megküldte a folytatásokat,
mit v é l e t l e n s é g b ő l az illető leánya kifizetett.
Én ezután felszólítottam Lóvy Adolfot, hogy
miután nincs joga a füzeteket megküldeni: megtil-
tom, hogy a további folytatásokat megküldje; be
küldöm az illető nyilatkozatát is.

Lóvy Adolf ezen nyilatkozatot felhasználva —
emberét az illetőhöz küldte s azt mondta: „Miután
én őt biztam meg a további füzetek megküldésével,
itt küldi főnök ur a legutóbbi füzetet!“

Jelen eset fényesen bizonyítja, hogy felszólam-
lásom nem alaptalan s ismételve figyelmeztetem
tisztelt vevőimet: óvják magukat az ilyen pisz-
kos fogásoktól.

Magamat szives pártfogásokba ajánlva vagyok
S.-a.-Ujhely, 1880. márcz. 20-án.

tiszteletteljesen

Kállay Lajos,
könyvkereskedő.

H I R D E T É S E K.

Magyar éjszak-keleti vasut.

Hirdetmény.

Alulírott vezérigazgatóság S.-a.-Ujhely csapi-vonalon
mintegy 32 kilométer hosszra rugó felépítmény átalakítását
szándékozik végrehajtani.

Ezen munkálatra, ezennel verseny- tárgyalás hirdettetik
és felhivatnak a vállalkozni szándékozők, folyó méterenkinti
egységárral ellátott ajánlatukat benyújtani.

Az ajánlatok folyó évi ápril 1-ig déli 12 óráig pályá-
fentartási osztályánál (Budapestben II. lánchidter társulati ház
III. emelet) benyújtandók.

Későbbben beérkező, vagy távirati ajánlatok nem vét-
tetnek tekintetbe.

Márczius 31-ig déli 12 óráig az ajánlott összegár után
előálló összeg 5%-a mint bánatpénz a társulati főpénztárnál
letételezendő.

Bánatpénz nélküli ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.
Szerződési feltételek és egyéb határozmányok a pályá-
fentartási osztály irodájában déli 10—1 óra között bete-
kinthetők.

Az alulírott vezérigazgatóság fenntartja magának a
jogot, az ajánlatok akár melyikét tekintet nélkül az egységár
nagyságára nézve elfogadni, esetlegesen a munkát 2 vállalkozó
között felosztani.

Budapest, 1880. márczius 13-án.

Vezérigazgatóság.

Utánnymot nem díjaztatik.

A husvéti ünnepekre!

Tojás - festékek

hét kütönféle kitünő szép színben a festékek
méreg tartalomtól egészen mentesek.

Az eredmény nagyszerű.

egy adag utasítással együtt 10—20 to-
jásra 6 kr.

Kapható:

Pintér Ferencz gyógyszerárban, a Főutcán,
Sátoralja-Ujhelyben.

Alter és Kiss Budapestben

királyné Ő Felségének udvari divatáru szállítói
tisztellettal értesítik ezennel nagrabecsült vevőiket,
hogy

utazójuk

legrövidebb idő alatt beérkezni fog és nagy válasz-
tétát

a legújabb párisi ruhakelméknek

A „Vadászkürt“ szállodában

megtekintés végett bemutatni bátor leend, egyszers-
mind elvállal megrendeléseket kész ruhákra,
melyek a legújabb francia divat szerint, a legrö-
videbb idő alatt készíttetnek.

A Magyar-Franczia bizt. részvény-társaság

alulirt szervezője és kárrendezője, szerencsétlenem magam a tisztelt közönségnek becses tudomására, juttatni, miszerint az igazgatóságtól nyert megbízásomnál fogva,

a helybeli főügynökséget t. Lövy Adolf

urra ruháztam, ki oda van utasítva, hogy a biztosítási díjakat, a körülményekhez képest, a lehető legjutányosabb fokra szállítsa le, — nekem pedig utasításom az, hogy a kárrendezésnél, eddigi szokásomhoz hiven, az igazságot a méltányossággal párosulva, szem előtt tartsam.

Erős alaptőke, díjmérsékeltség és pontos, sebes kárrendezés, ez oly szilárd hármasszlop, hogy az azokon alapított társulat a biztosítatni szándékozó közönségnek önmagát ajánlathassa.

Friedlieber Albert.

3—3

Meghívás.

A felső-zempléni kölcsön- és takaréktársulat t. részvényesei az 1880. márczius 25. reggeli 9 órakor Homonnán tartandó

rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgy sorozat.

- 1) Igazgatói és felügyelő-bizottsági jelentés a múlt évi üzlet eredményéről.
- 2) A mérleg megállapítása, a nyereség felosztása — és a felmentvény megszavazása.
- 3) Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok választása.

A szavazati jog gyakorlása végett felkértem a t. részvényesek szavazati jogukat f. évi márczius hó 24-én az intézet helyiségében az ezen célra összeült küldöttség előtt igazolni és igazolási jegyüket által venni.

Kelt Homonnán, 1880. márczius hó 6-án.

2—2

Az igazgatóság.

Beton-, gránit-, terasso- és mozaik-pallókat

templomok, csarnokok, nyaralók, előszobák, pincze-pitarok, verandók, konyhák, műhelyek, járdák stb. több eféléknek jutányosan szilárdul több-kevesebb díszszel, kiállítani ajánljuk

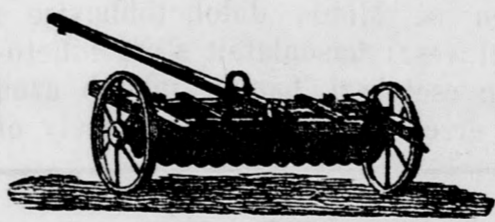
Benczúr cémentgyára,

egybiránt bővebb utasítással szolgál Hankuss József ur Ujhelytől, kinek mustrák is láthatók.

FLEISCHER és TÁRSA gazdasági gépgyára és vasöntödéje Kassán

ajánlja könnyű és szilárdan szerkesztett

SORBAVETŐ GÉPEIT

merítő, kerék, vető hengerekkel,

szóravetőgépeit

Abeerden vagy Smyth után; továbbá) ekéket, boronákat, hengereket, töltőgéteket, konkolyválasztókat, tisztító-rostákat stb. mindennemű

SZIVATTYUK

géprések, transmissziók, kazánok; továbbá: lefolyó csövek, csatorna rácsozatok, sir- s egyéb kerítések, kemenczék s egyéb kereskedelmi öntvények rendelései valamint mindennemű gépek **kijavításai** legolcsóbban és pontosan teljesíttetnek.

Képes árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve küldetnek.

„Bizományi raktár:“ Kornstein Ignácznál Sátoralja-Ujhelyben.

4—5

Orvosi bizonylatok

„MARGIT“ GYÓGYFORRÁS RÓL.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkotásának szerencsés összetétele, — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szén-sav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomornyákhártyáinak hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Radéini-, Vichy- s vizektől különbözik, csekélyebb szén-sav tartalmánál fogva s azért vérzések, lehetőségénél, vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szén-sav dúsabb vizek fölött előnyvel bír.

Dr. Gebhardt János egyetemi tanár, Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvizet kórházunkban alig rendeltek, — csekély szabad szén-sav tartalmánál fogva, oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légcső- és hörgőbetegségben igen jó kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorban volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor, vizeleszervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel iszik s hogy sem bevéve, sem belélegzve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kéty Károly egyetemi tanár. Légző-, emésztő-szervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli vizek fölött kisebb szén-sav tartalmánál fogva előnyvel bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légcső-, emésztő- és vizeleszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek hurutos bántalmainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübli- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánló a légző és emésztő-szervek kórállapotainál.

Hamisítások és szándékos félrevezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, hogy a t. cz. közönséget, hogy az eddig használt „Luh“ név mellőzésével ezentel csak a „Margit gyógyforrás“ elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

Dr. Karlovsky utóda
„Margit“ gyógyforrás igazgatósága

Egy 2 szobából álló csinosan butorozott udvari hónapos lakás Szentgyörgy naptól kiadó. Bővebb felvilágosítást kaphatni Pintér Ferencz gyógyszerárban a fő utcán.

Ugyanott 4 dupla ablak és egy dupla üveges ajtó egészen jó karban üveggel ellátva eladó.

1—3